

Hodonínský vodní mlýn

Dnes už si prostor s líně tekoucí vodou za Náměstím osvobození vedle Státního okresního archívu spojují s vodním mlýnem snad jen zájemci o historii, přitom se jednalo pravděpodobně o nejstarší vodní mlýn na dolním toku řeky Moravy. V tzv. privilegiích královny Konstancie z počátků 13. století je již o tomto mlýnu zmínka, kterou V. Novák v Zrnkách a zrníčkách přepisuje takto: „Nájemce mlýna má ročně platit 8 modíů žita, 4 modia pšenice a na penězích 3 solidy denárů. Kdyby to nestačil, ať se obrátí na milost královny a radu měšťanů. Dále má mít 20 iugera (asi 5 ha) rolí, tři pomocníky (asi stárka, mládka a práška) a jednoho rybáře.“

Další zmínka o mlýně je z panského urbáře hraběte Weikkarta ze Salmu a Neuburku nad Inem z roku 1600 (text je výrazně zkrácen): „Mlejn panský při městě Hodoníně o jedenácti kolích moučných a se dvanáctým kašným a stoupami. Kaše se dělavají a melí. V kterémžto mlejně obilí všelijaké, též i slady, omasty (šrot s plevami) ku potřebě zámku se mele a lidem domácím i přespólním tolikéž.“ Podobná zpráva se objevuje například v oppersdorfském urbáři z roku 1691, později ve farních matrikách se zase objevují zápisy, kde se třeba k 15. 11. 1746 dozvídáme, že „na svatbě jistého Františka Vodičky za prvního svědka je Martin Pahnost, primátor města, a za druhého Karel Žák, panský mlynář v Hodoníně“, nebo „21. 06. 1750 se Marina, dcera zdejšího mlynáře Jiříka Žadáka, vdala za vdovce Davida Kořistku.“

Posuneme-li se v čase téměř o sto let, můžeme se dozvědět, že hodonský panský mlýn měl koncem ledna 1828 v nájmu Josef Urbánek, od 31. ledna 1833 platil po 4 roky roční nájemné 4 100 zl. Před novou licitací byl v roce 1836 rozeslán okolním obcím

tento popis mlýna: „Mlýn leží v Hodoníně na obou stranách hlavního ramene řeky Moravy, je v provozu po celý rok, sestává z 13 složeních moučných a jednoho kašného, je v nejlepším stavebním stavu, je ohnivzdorný, postavený z cihel, patří k němu velká, taškami krytá šopa a stodola, je tu též rozsáhlý byt pro mlynáře spolu s potřebnými hospodářskými budovami a se stájemi. Kromě toho se nájemci ponechává k používání také 47 7/8 měřic dobrého pole a jedna louka na 30 až 40 fur sena a 15 až 16 fur otavy.“ Výsledek licitace uvádí V. Novák takto: „Urbánek se licitace 31. 11. 1837 zúčastnil a mlýn vydražil na další 4 roky za roční nájemné 5005 zlatých konvenční měny. Jak dlouho se pak na mlýně udržel, nevíme.“

V druhé polovině 19. století mlýn získává do nájmu židovská podnikatelská rodina Redlichů – Ignác Leopold Redlich (1836–1891) a Adolf Redlich (1839–1896). Smlouvou z 6. 7. 1871 hodonský vodní mlýn od císařského velkostatku vykoupili a měli jej pak v provozu pod svým vlastním jménem. Další smlouvou z 5. května 1893 byl převeden na firmu Brüder Redlich (Bratři Redlichové). Redlichové podnik zmodernizovali, na levé straně řeky přistavěli strojovnu s vysokým továrním komínem a získali tak vodní i parní pohon mlýna. Dne 25. 07. 1904 došlo ve mlýně ke vznícení prachu a velký požár zachvátil celý podnik. Mlýn vyhořel až do základů a nebyl už nikdy obnoven. Škoda tehdy byla odhadnuta 1 200 000 K. „Mlýn na tomtéž místě stál a pracoval přes 800 let, stejně dlouho jak o něco níže stál po staletí hodonský zámek, jehož poslední část byla ve dvoře tabákové továrny zbořena do 10 let po požáru mlýna, a po obou nezůstalo ani jediné památky,“ konstatuje opět Vladimír Novák.

Celkový pohled na Redlichovy mlýny

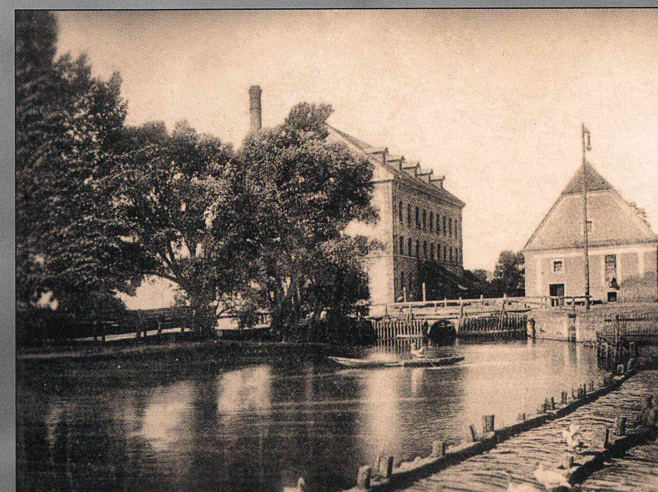
Zbývající budovy mlýnů byly už několikrát přestavěny

Doprava odbočuje Jalová strouha, rovně jsou městská stavidla

Uprostřed je zřetelně vidět místo, kde bývalo vodní kolo.

Mlýny před vyhořením v roce 1904

Současný pohled na místo někdejších mlýnů, uprostřed budova St. okres. archívu